

สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทวีปแอฟริกา

ที่มา : <https://goo.gl/QLwdW4>

ในสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอันเกิดจากสภาวะการณ์โลกและการกระทำของมนุษย์ ทำให้สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของทวีปแอฟริกาอยู่ในสภาวะวิกฤติหรือต้องแก้ไข เช่น การอพยพหนีภัยธรรมชาติ ความแห้งแล้ง และความมอดอยาก โดินเฉพาะประชากรที่อยู่ในประเทศเคนยาและเอธิโอเปีย ผู้คนต้องอพยพ เดินทางออกจากบ้านเกิด ประชากร มีสภาวะการดำรงชีพในระดับยากจน ขาดแคลนอาหาร ขาดแคลนอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย และมีสุขภาพอนามัยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญทวีปแอฟริกามีดังนี้

1. ปัญหาทรัพยากรน้ำ

ภาพ : เด็ก ๆ ในอเมริกาตะวันตกรอตวงน้ำที่มีอยู่จำกัดในแอฟริกาตะวันตก

ที่มา : <https://goo.gl/XZu18M>

หลายประเทศในทวีปแอฟริกา กำลังประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงเช่น ไนจีเรีย เอธิโอเปีย เป็นต้น ซึ่งประเทศต่างๆที่เผชิญปัญหานี้จะต้องหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน วิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำมีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับจนกระทั่งนำไปสู่สงครามการแย่งชิงน้ำในทวีปแอฟริกา ประชากรกว่า 200 ล้านคน กำลังประสบกับภาวะการขาดแคลนน้ำที่รุนแรง และจากรายงานขององค์การสหประชาชาติ คาดว่าความรุนแรงจะมากขึ้นและขยายวงกว้างจนถึงขั้นเกิด

สงครามแย่งชิงน้ำในอีก 20 ปีข้างหน้า ถ้าปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำยังไม่ได้รับการแก้ไขในทิศทางที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านหลายประเทศ เช่น แม่น้ำไนล์ แม่น้ำไนเจอร์ แม่น้ำวอลต้า และแม่น้ำซิมเบชี เป็นต้น ประเทศที่เข้าข่ายขาดแคลนน้ำอย่างวิกฤติในขณะนี้ได้แก่ ประเทศเอธิโอเปีย ซูดาน เป็นต้น

ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 โมซัมบิกได้ลดปริมาณน้ำที่แจกจ่ายแก่ประชาชนในกรุงมาปูโต ลดลงมากกว่าครึ่งหนึ่ง และได้กลับไปแจกจ่ายน้ำปริมาณปกติในเดือนเมษายน ต่อมาในหลายประเทศในแอฟริกาตอนใต้มีการสูญเสียผ่านระบบสาธารณูปโภคที่ไม่ได้มาตรฐาน การขาดแคลนการทำนุบำรุงและผู้ใช้ตัวอย่างผิดกฎหมาย รัฐบาลในหลายประเทศแอฟริกาเหล่านี้ไร้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียม ทำให้ขาดเงินในการทำนุบำรุงและขยายระบบน้ำประปา

หน่วยงานพัฒนา วอเตอร์ เอด ได้ร่วมมือกับรัฐบาลประเทศต่างๆ วิศวกรและสถาปนิก ในการศึกษาภัยคุกคามต่อแหล่งน้ำ ตั้งแต่ท่อส่งน้ำรั่วไปจนถึงการปรับปรุงคุณภาพน้ำ

มีคนจำนวนมากกำลังย้ายจากชุมชนชนบทเข้าไปอยู่ในเมืองและเมืองต่างๆ ยังไม่พร้อมที่จะรองรับการย้ายถิ่นของคนจำนวนมาก และความต้องการใช้น้ำที่มากขึ้นเป็นเงาตามตัว สร้างแรงกดดันแก่กลุ่มน้ำบางแห่งและทางการของประเทศต่างๆ เหล่านี้กำลังพยายามรับมือกับปัญหาภัยแล้งที่รุนแรงนี้

Day Zero เป็นวันที่ทางการจะหยุดจ่ายน้ำประปาแก่ครัวเรือนเกือบทั้งหมดในเมือง หากระดับน้ำในเขื่อนต่างๆ ของเมืองลดลงไปเหลือแค่ 13.5 เปอร์เซ็นต์ โดยประชาชนจะต้องไปเข้าแถวรอรับน้ำตามปริมาณที่ได้รับอนุญาตต่อวัน ในตอนต้นพ.ศ.2561 เจ้าหน้าที่เมืองเคปทาวน์เตือนว่า วัน **Day Zero** อาจเกิดขึ้นในเดือนนี้หรือไม่ก็เดือนกรกฎาคม ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการหยุดจ่ายน้ำในเมืองเคปทาวน์จะใหญ่หลวงมากและนี่กลายเป็นตัวอย่างแก่เมืองอื่นๆ ทั่วโลกที่ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรน้ำของตนเอง เพราะปัญหาเดียวกันนี้อาจเกิดขึ้นกับตนในอนาคตอันใกล้ได้เช่นกัน

2. ปัญหาทรัพยากรดิน

ภาพ: ดินที่เสื่อมโทรมในกานา

ที่มา : <https://www.wfp.org/climate-change/climate-impacts>

เนื่องจากทวีปแอฟริกามีบริเวณที่เป็นทะเลทรายกว้างขวาง เช่น ทะเลทรายสะฮารา ทะเลทรายคาลาฮารี ซึ่งเป็นบริเวณแห้งแล้งมากทำการเพาะปลูกไม่ได้ เพราะดินในเขตทะเลทรายมีธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุอยู่น้อย นอกจากนี้ยังประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ จึงส่งผลกระทบต่อความอดอยากของประชากร เนื่องจากไม่สามารถปลูกพืชเพื่อการบริโภคได้อย่างดี โครงการสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติ ระบุว่า ประเทศเอธิโอเปีย มีปัญหาการกร่อนของดินทำให้มีการสูญเสียหน้าดินประมาณปีละ 2,000 ล้านตัน

3. ปัญหาขยะพลาสติก

ขยะพลาสติกเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาทำลายสุขภาพและก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ ทำลายชีวิตสัตว์ป่า มีผลต่อพื้นที่เกษตรกรรม ทำลายแหล่งท่องเที่ยว และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ที่เป็นพาหะเชื้อมาเลเรียและไข้จับสั่น นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งขยะพลาสติก 8 ล้านตันที่ไหลลงทะเลในแต่ละปี ซึ่ง

ประชาชนเริ่มหันมาการจัดการขยะในแอฟริกา

ที่มา : <https://goo.gLQLwdW4>

มีผลต่อการประมงทางทะเล สัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว

ในทวีปแอฟริกา ประเทศบอตสวานาได้เก็บภาษีถุงพลาสติกเมื่อ 10 ปีก่อน ต่อมาในปี 2014 แคนเมอรูนออกกฎหมายห้ามใช้ถุงพลาสติกประเภทใช้แล้วทิ้ง ส่วนเอริเทรียห้ามใช้ถุงพลาสติกในปี 2005 มอริเตเนียห้ามผลิต ห้ามใช้ และนำเข้าถุงพลาสติกในปี 2013

ปี 2016 โมร็อกโก ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ถุงพลาสติกมากที่สุดในทวีปแอฟริกา ได้ออกกฎหมายห้ามใช้ถุงพลาสติก ขณะที่วันดาห้ามใช้ถุงพลาสติกเด็ดขาดในปี 2008 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ความยั่งยืน 2020 รวมทั้งกำหนดให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าประเทศทิ้งถุงพลาสติกไว้ที่สนามบิน ทางด้านแทนซาเนียห้ามใช้ถุงพลาสติกทั่วประเทศในปี 2006 และล่าสุดเดือนมีนาคม 2017 ตูนิเซียและเคนยาห้ามห้างสรรพสินค้าใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้าให้ลูกค้า

แอฟริกาใต้มีการเก็บภาษีถุงพลาสติกปี 2004 แม้จะไม่ห้ามการใช้ ในปี 2007 ยูกันดาเริ่มประกาศห้ามใช้ถุงพลาสติกแบบน้ำหนักเบา แต่ก็ไม่เคยมีการห้ามใช้อย่างแท้จริง ส่วนไนจีเรียไม่มีการห้ามใช้แต่ใช้วิธีการอื่น โดยมีบริษัทที่ชื่อ From Waste to Wealth เข้ามาดำเนินการ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้หญิงนำขยะพลาสติกมาทำเป็นถุงที่มีสีสันสวยงามวางขายในตลาดเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่

ภาพ : เจ้าหน้าที่เคนยาตรวจจับงาช้างที่ตรวจยึดมาได้

ที่มา : <https://goo.gLQLwdW4>

4. ปัญหาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

ส่วนใหญ่ตัดเพื่อการค้า หรือนำพื้นที่ป่ามาทำเป็นพื้นที่เกษตรกรรม เป็นเขตที่อยู่อาศัย แหล่งอุตสาหกรรม และสร้างเส้นทางคมนาคม ซึ่งมีผลกระทบ ได้แก่ เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในเซียร์ราลีโอน เมื่อปี ค.ศ.2017 และทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ เพราะขาดต้นไม้ดูดซับควันพิษ

จากการบุกรุกเพื่อใช้พื้นที่ป่าไม้เพื่อการเพาะปลูกและการขยายตัวเมืองสำคัญๆ มีผลทำให้ต้องตัดป่าไม้พื้นที่ป่าไม้จึงลดลง ซึ่งอาจมีผลทำ

ให้พื้นที่ทะเลทรายมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ทวีปแอฟริกายังได้ชื่อว่าเป็น แหล่งสัตว์ป่าสำคัญของโลก จึงมีการล่าสัตว์อย่างมากเพื่อส่งเป็นสินค้า ปัจจุบันจำนวนสัตว์ป่าลดลง หลายประเทศต้องมีการควบคุมการค้าสัตว์โดยการตรากฎหมายขึ้น

ภาพ : ภัยแล้งในแอฟริกาตะวันออก

ที่มา : <https://goo.gl/neNMQv>

5. ปัญหาภัยแล้ง

ในแต่ละปี แอฟริกาประสบปัญหาภัยแล้งจากภาวะโลกร้อน ปรากฏการณ์เรือนกระจก ทำให้ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร จึงส่งผลกระทบต่อขาดแคลนอาหารสำหรับประชากรด้วย

พ.ศ. 2558 ปรากฏการณ์เอลนีโญเป็นต้นเหตุทำให้เกิดภาวะแห้งแล้งที่เลวร้ายที่สุดของภูมิภาคนี้ในรอบ 35 ปี ภัยแล้งได้กระทบต่อคนราว

41 ล้านคนในประเทศต่างๆ รวมทั้ง โมซัมบิก มา

ดากัสก้า มาลาวี แซมเบีย และแอฟริกาใต้ และหลายประเทศเหล่านี้เจอกับภัยแล้งรุนแรงกว่าเมืองเคปทาวน์ในแอฟริกาใต้

ในปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลของมาดากัสก้าได้ประกาศภาวะฉุกเฉินในทางใต้ของประเทศหลังจากประชาชนเกือบล้านคนประสบกับความอดอยากในระดับรุนแรงจนน่าเป็นห่วง

ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2560 ประธานาธิบดีของมาลาวียังได้ประกาศภาวะวิกฤติระดับประเทศเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศเจอกับการขาดแคลนอาหารรุนแรงเนื่องมาจากภัยแล้ง

6. ปัญหาการขยายตัวของทะเลทราย

ภาพ : การขยายตัวของทะเลทรายนามิบ

ที่มา : <https://goo.gl/VPE5V8>

จากปัญหาโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของโลก ทำให้พื้นที่ชุ่มชื้นลดลง ความแห้งแล้งจึงขยายพื้นที่กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะบริเวณทะเลทรายสะฮารา ทำให้ประชากรต้องอพยพไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณอื่นๆ

รายงานสถานการณ์ประชากรโลก ประจำปี พ.ศ. 2557 ของ (UNFPA) พบว่าไร่นาในแอฟริกามีสภาพแห้งแล้ง และหลายแห่งรุนแรงขั้นแปรสภาพเป็นทะเลทราย

รายงานยูเอ็นจึงเรียกร้องประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคแห้งแล้งกันดารและ มีทะเลทราย เร่งรีบปฏิรูปนโยบายเกี่ยวกับการใช้สอยที่ดิน เพื่อหยุดยั้งการใช้หญ้ามากเกินไปกำลังธรรมชาติ ยุติระบบชลประทานที่ใช้สอยน้ำแบบไม่รู้คุณค่า

สหประชาชาติได้มีการจัดตั้งองค์การ UNCCD (United Nations Convention to Combat Desertification) ขึ้นเพื่อดำเนินการแปรสภาพเป็นทะเลทราย มีหลายประเทศเลยที่ได้ร่วมให้สัตยาบันเพื่อร่วมกันหาวิธีทางแก้ไขและป้องกันปัญหานี้อย่างเร่งด่วน โดยสหประชาชาติได้ประกาศให้วันที่ 17 มิถุนายนของทุกปี เป็นวันแห่งการต่อต้านการแปรสภาพการเป็นทะเลทรายโลก (The World Day to Combat Desertification: UNCCD) ทั้งนี้เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ความเสื่อมโทรมของที่ดิน และภัยแล้ง รวมถึงประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามอนุสัญญาฯ ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยประเทศภาคีสมาชิกจะจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อรณรงค์ในวันแห่งการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายโลกด้วย